

1 → У пошуках прибутку

Черв'ячна ферма

Спочатку на вас не зважають, потім сміються з вас, потім борються з вами, а потім ви перемагаєте.

« Ганді »

Я цілковито впевнений, що коли мені було дев'ять років, Ганді й гадки не мав про моє існування. Так само впевнений і в тому, що я гадки не мав, хто такий Ганді. Та якби Ганді був знайомий із моїми фантазіями та дитячими мріями заробити купу грошей, вирощуючи та продаючи рибалкам великі партії дощових черв'яків, думаю, він сказав би ті ж слова і підохотив би мене стати найуспішнішим у світі торговцем дощовими хробаками.

На жаль, Ганді не зупинявся біля нашого дому, тому не міг допомогти розумною порадою бувалої людини. Зате на свій дев'ятий день народження я попросив батьків звозити мене до Сономи (це долина на північ від нашого міста, до неї година їзди), де була найбільша в нашому окрузі точка з продажу дощових черв'яків. Напевне, продавець і гадки не мав, що я зібрався стати його найголовнішим конкурентом.

Батьки заплатили тридцять три долари сорок п'ять центів за коробку землі, де мало бути щонайменше сто хробаків. Пригадую, коли я прочитав у книжці, що розрізавши черв'яка навпіл, з кожної половинки виросте по хробаку. Така перспектива видавалася по-справжньому крутою, але для цього треба було добре попотіти, і в мене визрів дещо кращий план: я влаштував за будинком «черв'яковий розплідник», схожий на дитячу пісочницю з дном із дрібною дротяною сітки. Замість піску я насипав у нього землі та випустив ту сотню з гаком черв'яків, сподіваючись, що вони повзатимуть де заманеться і наплодять багато діток.

Щодня я брав по декілька сирих яєчних жовтків і поливав ними свій розплідник. Колись я чув, що деякі фахові спортсмени п'ють на сніданок сирі яйця, і був більш ніж упевнений, що такий раціон примусить черв'яків плодитися скоріше. Батьки ж мої були переконані, що продаж дощових хробаків не принесе мені омріяних прибутків, але не забороняли щоранку годувати їх сніданками з сирих яєчних жовтків. Схоже, єдиною причиною такого потурання був високий вміст холестерину в тих жовтках. Їх з'їдали черв'яки, а нам із братами діставалися білки з нижчим рівнем холестерину. Наша мама завжди стежила, щоб ми не споживали продуктів, що підіймають вміст холестерину в крові. Мабуть, побачила у місцевих новинах якийсь сюжет, що нагнав на неї такого страху.

Коли минув місяць жовткової дієти для черв'яків, я вирішив перевірити, як просувається справа, і взявся розкошувати ґрунт розплідника, дивлячись, чи не з'явилися маленькі черв'ячки. На превеликий жаль, на потомство не було й натяку. Ба більше, я не знайшов у ящику й жодної дорослої особини. Годину поспіль я просівав ґрунт розплідника, аж поки просіяв його весь. Від хробаків не залишилося і сліду. Було очевидно, що вони повтікали через сіткове дно. А може, їх з'їли птахи, приваблені яєчними жовтками.

Усе вказувало на те, що моя амбіційна черв'якова імперія збанкрутувала. Батькам я сказав, що бути фермером-черв'яководом, хоч як не крути, — нудна справа, та, правду кажучи, невдача мене засмутила.

Якби Томас Едісон дожив до наших днів, він мав би всі підстави зупинитися біля нашого будинку і підбадьорити мене своїм ставленням до невдач.

Мій шлях до успіху лежав через невдачі.

«Томас Едісон»

Проте і йому, і Ганді було не до того, жодному з них не випало бувати у наших краях. Можливо, мали якісь спільні справи.

Дорослішання

Мої батьки приїхали в Америку з Тайваню, щоб вступити до магістратури Іллінойського університету, там вони познайомились і одружилися. І хоч я народився в Іллінойсі, зі спогадів, що збереглися у мене про цей відтинок життя, були стрибки у воду з дванадцятифутової вишки та полювання на світлячків. Найперші враження завжди розпливчасті, але я переконаний, що ці спогади відбили не одну, а дві різні події, бо мало віриться, що в два роки я міг хапати світляків на льоту.

Коли мені було п'ять, батько знайшов роботу в Каліфорнії, і ми всі переїхали в округ Марін, на північ від Сан-Франциско, з яким його з'єднує міст «Золоті ворота». Ми жили в Лукас-Веллі. Від нашого дому їхати було двадцять хвилин до ранчо Скайвокер, де мешкав знаменитий Джордж Лукас (автор «Зоряних війн»), керуючи звідти своїм кінобізнесом.

Мої батьки були типовими азіатсько-американськими батьками. Тато був інженером-хіміком у компанії *Chevron*, а мама працювала в соціальній сфері. І від мене, і від двох моїх молодших братів вони чекали великих академічних успіхів. Енді — молодший за мене на два роки, а Девід, найменший, народився, коли ми жили в Каліфорнії вже чотири роки.

Я б не сказав, що в окрузі Марін жило багато родин із азіатським корінням, але мої батьки примудрилися відшукати всі десять, і ми часто збиралися разом: дорослі та діти спочатку обідали, а потім усіляко розважалися. Діти могли дивитись телевізор, а батьки тимчасом, зійшовшись в іншій кімнаті, спілкувалися та вихвалялись одне перед одним досягненнями своїх чад. Така вже особливість азіатської культури: успіхи дітей — це ті здобутки, що ними чимало батьків вимірюють власний успіх і статус у суспільстві. Ми були чимось на зразок шкільних табелів.

Існувало три типи досягнень, важливих для батьків-азіатів.

До категорії номер один належали навчальні успіхи: високі оцінки у школі, різноманітні вияви успішності чи громадського визнання, хороші результати іспитових тестів, участь у шкільній команді з математики тощо. І найважливіший критерій — до якого коледжу зрештою вступає дитина. Гарвард виводив вас на перший щабель в ієрархії вихваляк.

До другої категорії належали досягнення, пов'язані з кар'єрою: стати лікарем чи здобути вчене звання вважалось найбільшим успіхом, адже і в першому, і в другому випадку на зміну «містеру Шею» приходив «доктор Шей».

Третьою категорією було вміння музикувати: мало не кожному азіатську дитину примушували опановувати гру на скрипці чи фортепіано або на скрипці і на фортепіано, і на кожній нашій зустрічі після застілля діти мусили виступати перед дорослими. Робилося це начебто задля розваги батьків, але насправді для дорослих то був спосіб порівнювати своїх дітей.

Мої батьки, нічим не відрізняючись від решти батьків-азіатів, досить суворо ставилися до мого виховання, щоб я міг перемагати в усіх трьох категоріях. Дивитися телевізор мені дозволяли не більше години на тиждень. Вони вважали, що з усіх предметів я повинен мати лише найвищий бал, а крім того, протягом усього навчання в середній та старшій школі я тренувався складати іспитові тести. Це стандартний випускний тест, що його зазвичай проходять лише